

On being 'in-between': social and cultural geography in Denmark

Kirsten Simonsen

Department of Geography and International Development Studies,
Roskilde University, Roskilde, Denmark

It is with a touch of ambivalence that I start writing this 'country report' on social and cultural geography in Denmark. In the light of recent discussions on Anglo-American and English-language hegemony in 'international' geographic writing spaces (see, e.g., Berg and Kearns 1998; Gregson, Simonsen and Vaiou, forthcoming; Minca 2000), I welcome the initiative by *Social & Cultural Geography* as a strategy seeking to address and work against this hegemony. On the other hand, however, this strategy carries the danger of casting the writer as an unproblematized translator who—by way of a dual and ambiguous position between discourses—mediates the otherwise unknown and inaccessible 'other' to the powerful inhabitants of the 'centre' (Gregson, Simonsen and Vaiou, forthcoming). Like any other 'map' of an intellectual landscape, a 'country report' is a social construction, a narrative construed by a writer who is ambiguously positioned in the very field she is trying to describe. This should not be seen as a confession, nor as a way to disclaim the responsibility for the story to come, but rather as a problematization of the very notion of 'country reports' suggesting that, like all other practices of representation, they are necessarily situated, embodied and partial.

While the global circulation of information

and ideas—in spite of all its inequalities and deformations—renders problematic any essentializing claims and underlines the hybridity of all (national) knowledge production, cultural/academic traditions and institutional settings still also situates it in time and space and facilitate some perspectives and ways of knowing at the expense of others. The 'map' of social and cultural geography in Denmark which I will try to draw in the following starts from a series of 'in-betweens'. The first of these moves between the social and the cultural. The 'cultural turn' within Danish geography has not taken the form of an opposition between social theory and cultural studies (as the Anglo-American one is represented for instance in Gregory 1994) or between politics of redistribution and politics of recognition. Cultural issues such as difference and identity have been theorized and explored through the lens of (critical) social theory and the social and the cultural have never really departed. Related to that, my second 'in-between' moves between social constructionism and critical realism. It would be fair to say that the epistemological move taken by many of the involved writers can be characterized as an attempt to make their way between social constructionism and critique of essentialism, on the one hand, and some kind of ontological realism

on the other one. Finally, the third ‘in-between’ guiding this presentation stems both from the necessary openness and linguistic proficiency of a small language community as the Danish (and Scandinavian) one and from the specific situatedness of Danish human sciences at the interstices of Anglo-Saxon and continental intellectual movements. Together they mean that in Danish social and cultural geography ‘local’ knowledges are intertwined with both German, French and Anglo-Saxon sources of inspiration.

As an established part of the discipline, social and cultural geography is relatively young in Denmark. While in the preceding decades being born by individuals who had to perform as spearheads between more naturalistic and economic ways of thinking (see, e.g., Olwig 1984; Simonsen 1976, 1985, 1990), social and cultural geography in the 1990s was consolidated as an important part of Danish geography. During that decade a chair in the subject was filled at Roskilde University and a series of PhD dissertations were completed (see, e.g., Agergaard 1998; Bærenholdt 1991; Buciek 1995; Haldrup 1999; Mazanti 2002; Nielsen 1998; Sørensen and Vogelius 1991). Today the subject has a relatively strong position, recently manifested by way of a reader (in the Danish language) collecting together some of the central contributions (Simonsen 2001a). Making delimitations and categorizations of such fields of research is of course always a dubious matter, deemed to homogenize the heterogeneous and violate the connections. However, for the purpose of presentation, I have chosen to organize the rest of this essay around three main issues/lines of thought.

The between-ness of practice

The constitution of a conceptual space between the social and the cultural has to a large degree taken place through different ways of dealing

with social practice. The authors involved in this exercise take off from a variety of sources, but what they largely have in common is a view on subjectivity as primarily derived *in practice*. The ‘subject’s’ understanding of the world comes from lived experience and dialogical actions, bound together by mutual dispositions and shared understandings which they both take from and contribute to. Culture—as the continuously produced and reproduced frame of meaning from which social life is carried on—is a dynamic dimension of social practice. Meaning and signification are created in and through practice and are continually struggled over and renegotiated in everyday life.

One group of works within this line of thought has revolved around the relationship between work, identity and social change. It started from ideas of a coherent identity or ‘mode of life’ constituted through a dialectic relationship between work practices and frames of meaning; different work practices and relations of production constitute different cultural identities and, once created, their inertia (like some kind of habitus) frames future possibilities and readiness for action. Analyses framed by these kinds of ideas have been conducted in very different contexts. One example is studies of the way in which human qualities developed in fishing, farming and household caretaking in North Atlantic communities articulate in specific cultural forms and local settlement structures (Bærenholdt 1991); another one analyses the variety in cultural preparedness for the introduction of new technologies and concepts of production in steel manufacturing in Danish and Swedish communities (Sørensen and Vogelius 1991); and yet another one explores cultural preconditions for collective action in mining communities in Ghana (Buciek 1995). Later (modified) versions address the post-communist transformation processes in Eastern Europe, demonstrating

how the 'path-dependency' of industrial transformation is formed by the way in which meaning and identity are transmitted and renegotiated between actors of the transformation process (Haldrup 1999, 2001; Nielsen 1998, 2001).

Common to these works is that they in different ways are informed by German critical theory: inspirations for instance come from Negt and Kluge's social history of work, from Habermas' communicative concept of life-world and from Elias' ideas on habitus and social configuration. Also, it is possible to argue that yet another in-between is in play in these studies—that is the one of culture and economy (see also Bærenholdt and Haldrup 2003). This issue is further pursued in a comprehensive cross-national project on social and political 'coping strategies' in North Atlantic communities. In theoretical/empirical interplay, these socio-spatial practices are analysed as collective reflexive responses to social transformation, as interconnected practices of innovation, social networking and the formation of cultural identity (Bærenholdt and Aarsæther 1998, 2001, 2002).

Another line of thought within this group more specifically deals with development of a theoretical approach to human/social/cultural geography that takes its starting point in practice—that is, an approach claiming that nothing in the social world is prior to human/social practice; not consciousness, ideas and meaning; not structures or mechanisms; and not texts, discourses or networks. The main concern, then, is with embodied knowledges and their formation in people's everyday lives, with the world of emotions, desire, narratives and imagination, and with the multiplicity of encounters through which we make the world and are made by it in turn (see Simonsen 1991, 1993, 2001b, 2003). The approach takes inspiration from philosophers such as Heidegger, Merleau-

Ponty, Ricoeur, de Beauvoir and the late Wittgenstein and from social theorists such as Lefebvre, Giddens, Bourdieu and de Certeau. A major purpose of this work is, by means of theories of practice, to overcome classic dualisms in philosophy and social theory, in particular those of subject/object and mind/body. And the emphasis on the meaningful, intersubjective and not least embodied character of practice is particularly used to evolve two (connected) discussions; the first one on the gendered character of bodies/practices as a way of addressing the sex/gender division at the same time avoiding essentialism and textualization of the body; and the second one on the spatiality of the body as constitutive to an understanding of social spatiality (on social spatiality see also Simonsen 1996, 1999 and J. L. Larsen 2001).

The subject area primarily addressed from this point of view is cities and urban life, emphasizing the variety of temporalities and spatialities involved in the social construction of the city. Urban life-histories are used to argue for the diversity of urban ways of life and to challenge over-generalizing and gender-blind accounts of urban life (Simonsen 1993; Simonsen and Vaiou 1996). Later attempts try to expand on this multiplicity partly through evolving on the notions of 'the embodied city' and 'the narrative city' (Simonsen forthcoming) and partly through ideas of multiple scalings of the city (Nielsen and Simonsen 2003).

Subsequently, also other spatializing practices are addressed by way of theories of practice. In order to overcome the problems of physicalist and representational understandings of landscape, Hansen (2001) operates with a practice-oriented concept of landscape in her analysis of the variety of landscape perceptions between Danish farmers. The purpose is to develop a concept that incorporates people's bodily involvement with and appropriation of the landscape.

Other studies use the perspective to activate a dynamic, constructivist and differential concept of place. Examples come from fragmented constructions of place in Eastern European post-communist localities (Haldrup 2001), or from contrasting inside and outside perceptions of place in a Danish suburban neighbourhood (Mazanti 2002). Altogether these studies emphasize the diverse and indefinite character of spatializing practices. The same is the case in different studies of mobile practices. Agergaard (1998, 2001) argues for a practice-oriented approach to migration in order to grasp the complex inter-relations of migration, establishment and consolidation in a new place. Her fieldwork from Nepal emphasizes the importance of active constructions of migration networks and of the social and cultural capital that migrants are able to invest in such construction processes. Finally, in different contexts, Bærenholdt (2001) and Juul (2001) outline how practices of territoriality and mobility work as different, but complementary, spatial power strategies in local social development.

Around the welfare state

Parallel to the other Scandinavian countries, parts of social and cultural geography in Denmark are highly concerned with the welfare state. The relationship is a dual one; it gives occasion for explorations of the role of the welfare state in various aspects of social development, and it more directly results in research feeding into welfare policy and planning. The main issue at stake in this group of works is social differentiation/polarization, and the authors involved typically relate this issue to two broader theoretical/empirical discussions. The first of these is on globalization. The relationships between megatrends or globalization processes, on the one hand, and economic

restructuring and social stratification at particular locations, on the other, is acknowledged. At the same time, however, it is emphasized that the influence of globalization on exclusion and fragmentation depends on a range of particular issues such as local economic structure, the role of the state and the abilities of local groups to cope with changing conditions. The other overarching discussion is on welfare regimes. Starting from Esping-Andersen's (1990) identification of three clusters of welfare regimes based on differences in rights to welfare benefits and the decommodification of welfare benefits, in particular the social democratic or Scandinavian welfare model and its influence on social polarization is discussed.

Two lines of differentiation are addressed within this framework. The first one relates to housing and evolves on the classic urban social geography issue of segregation (Andersen 1998; Andersen, Andersen and Ærø 2000; Andersen and van Kempen 2001). Extensive empirical studies on social polarization and segregation, often conducted in comparison with other Scandinavian and European countries, have been framed in the intersection between overarching and local explanations. In particular, the role of the welfare state in this process is addressed, leading to exposure of the paradox that the very pride of Scandinavian housing policy—the provision of social housing—has ended up being part and parcel of processes of 'ghettoization' (Andersen and Clark 2003).

Housing is the subject also of works in a very different context, addressing sustainable urbanization in the Third World. Based on fieldwork in Colombia and Ghana, the issue explored is the socio-economic and environmental consequences of urban growth and subsequent problems of the provision of housing to the urban poor (e.g. Gough 1999, Gough and Yankson 2001).

The other line of differentiation explored

from the point of view of the welfare state revolves around the labour market (Hansen 2003; Hansen and Jensen-Butler 1996). Also here, the focus is the relationship between welfare state regimes and social polarization. Hansen argues for a model of social welfare and polarization which, besides employment and work regulation, involves regulation of welfare benefits, families and family ideologies and regulation of civil rights and (gender and ethnic) equality. All these institutions, he argues, produce axes of polarization that work together in different socio-spatial articulations in the end producing a complex regional social geography.

Geographical representations

The work on geographical representations (at least in a manifest form) is a relative late-comer in Danish social and cultural geography, maybe because the dominant conception of culture has been more of an anthropological than a textual kind. In later years it has, however, gradually gained ground. Theoretically it partly takes off from Foucault but rather more from later developments such as ‘critical discourse analysis’ (see, e.g., Chouliaraki and Fairclough 1999). For some, this thinking comes in as a partial perspective; for example depicting imaginations of work in different European contexts (Gregson, Simonsen and Vaiou 1999), or stigmatization of suburban residential neighbourhoods (Mazanti 2002), or the construction of narratives on the city (Simonsen, forthcoming). For others, however, the geographical imaginations occupy a more central position in the project.

Strongly influenced by post-colonial critique, Buciek (2001a, 2001b) pursues the idea of travel as a central element of social life. His main concern is not only the direct analysis of travel and mobility, but rather more an attempt to

evolve on travel and travellers as basic metaphors of cultural identity and social life. The project appears mainly as a historical geographic one exploring the activation in Western culture of binary oppositions such as home/abroad, self/other, civilization/savagery, order/chaos etc., and it ends up framing itself within branches of social theory emphasizing the role of strangers, travel and mobility in the contemporary social world.

Geographical representations are, however, also in play in more specific studies. Not surprisingly, one of the places where this is the case is in tourism studies. One example is J. Larsen’s work on tourism mobilities (2001). He explores how mobility technologies facilitate a specific ‘tourist glance’, a vision in which landscapes are constructed in a mobile cinema-like way. Another example explores images of Greenland in tourist brochures and guidebooks, emphasizing both discourses of nature and ‘empty space’ and of romantic ‘Nordic’ identities (Bærenholdt 2002). Yet another place where geographical representations are in focus is a developing project on mass media and their role in the construction of (new) regions (Stöber 2001). The empirical object is the formation of the Danish–Swedish cross-border region—‘Øresundsregion’—and the role of visual and written mass media in this imaginative construction process.

Concluding remarks

In this report I have tried to construct a narrative of social and cultural geography in Denmark that positions it by way of a series of in-betweens. This move in some sense relates to a broader narrative suggesting that Denmark’s intermediary physical and cultural position, placed between Anglo-American, Nordic and continental European spaces, connects with a

corresponding intellectual one. And, without overdoing the argument, Danish academic histories tend to support such a story. Small, relatively open academic communities have absorbed inspirations from different and shifting places of origin, but also re-embedded them in interaction with 'local' knowledges and social discourses. In this way, both geography and

other human sciences in Denmark seem to connect rather different impulses. As can be seen from the above, this connectivity has a practical as well as an intellectual side, much of the work described is done in co-operation with colleagues from both Nordic and other European countries.

Mellemrummenes geografi: social og kulturel geografi i Danmark

Kirsten Simonsen

Institut for geografi og internationale udviklingsstudier, Roskilde Universitetscenter, Danmark

Det er med et stænk af ambivalens jeg begynder at skrive denne 'landerapport' om social og kulturel geografi i Danmark. I lyset af de seneste diskussioner af den hegemoniske position Angloamerikanske diskurser og engelsk sprog indtager i 'internationale' publiceringsrum (se fx Berg and Kearns 1998; Gregson, Simonsen and Vaiou, kommende; Minca 2000) ser jeg naturligvis positivt på *Social & Cultural Geography's* initiativ som en strategi, der kan konfrontere og modvirke dette hegemoni. På den anden side indeholder denne strategi en risiko for at positionere forfatteren som en uproblematiseret oversætter som—med basis i en dobbelt og ambivalent position mellem 'internationale' og 'lokale' diskurser—formidler det på anden måde ukendte og utilgængelige 'andet' til et magtfuldt 'centrum' (Gregson, Simonsen and Vaiou, kommende). Som alle andre 'kort' over et intellektuelt landskab er en 'landerapport' en social konstruktion, en fortælling der er konstrueret og fortolket af en forfatter som har en flertydig position i selve det felt, hun forsøger at beskrive. Dette udsagn skal ikke ses som en form for tilståelse, ej heller som et forsøg på at løbe fra ansvaret for den efterfølgende fortælling, men snarere som en problematisering af selve begrebet 'landerapport'; en understregning af at de, som alle andre former for repræsentation, nødvendigvis må være både situerede, personificerede og partielle.

Mens den globale cirkulation af information og ideer—til trods for alle dens uligheder og fordrejninger—vanskeliggør enhver essentialisering af kundskab og understreger al (national) kundskabsproduktions hybride karakter, vil såvel kulturelle og akademiske traditioner som deres institutionelle rammer også situere den i tid og rum og fremme nogle perspektiver og kundskabsformer på bekostning af andre. Det 'kort' over social og kulturel geografi i Danmark, som jeg i det følgende vil forsøge at tegne, tager udgangspunkt i en række 'mellemrum' eller 'mellempositioner'. Den første af disse ligger mellem det sociale og det kulturelle. Den såkaldte 'kulturelle vending' inden for dansk geografi har ikke givet sig udtryk i en modsætning mellem social teori og kulturstudier (sådan som den Angloamerikanske variant ofte ses repræsenteret, fx i Gregory 1994) og som følge heraf heller ikke mellem fordelingspolitik og anerkendelsespolitik. Kulturelle emner såsom forskellighed og identitet har været teoretiseret og udforsket med basis i (kritisk) social teori, og det sociale og det kulturelle er aldrig for alvor blevet adskilt. Sammenhængende med dette bevæger min næste 'mellemposition' sig imellem socialkonstruktivisme og kritisk realisme. Det vil være en rimelig beskrivelse af situationen at sige at den epistemologiske position, der kendetegner mange af de involverede forfattere, kan karakteriseres som forsøg på at finde en vej mellem

på den ene side socialkonstruktivisme og kritik af essentialisme og på den anden side en eller anden form for ontologisk realisme. Endelig stammer det tredje 'mellemrum', der fungerer som ledetråd i denne fremstilling, fra den åbenhed og sproglige kompetence der er nødvendig for et lille sprogområde som det danske (og skandinaviske) samt fra dansk human- og samfundsvidenskabs specifikke situation i skæringspunktet mellem anglesaksiske og kontinentale intellektuelle bevægelser. Tilsammen betyder det at i dansk social og kulturel geografi er 'lokal' kundskab sammenvævet med både tyske, franske og anglesaksiske inspirationer.

Som en etableret del af geografifaget må social og kulturel geografi karakteriseres som relativt ung i Danmark. Mens den i de foregående årtier blev båret af enkeltpersoner som måtte agere som spydspidser imellem mere naturalistiske og økonomistiske tænkemåder (se fx Olwig 1984; Simonsen 1976, 1985, 1990), blev social og kulturel geografi i 1990'erne konsolideret som en vigtig dimension af dansk geografi. I løbet af dette årti blev der besat et professorat inden for feltet ved Roskilde Universitetscenter, ligesom en række Phd-afhandlinger blev færdiggjort (se fx Agergaard 1998; Bærenholdt 1991; Buciek 1995; Haldrup 1999; Mazanti 2002; Nielsen 1998; Sørensen og Vogelius 1991). I dag har emnet en relativ stærk position, på det seneste manifesteret gennem en artikelsamling (på dansk), der samler nogle af de mest centrale bidrag (Simonsen 2001a). At forsøge at lave afgrænsninger og kategoriseringer inden for et sådant forskningsfelt er naturligvis altid en tvivlsom sag, på forhånd dømt til at homogenisere det heterogene og gøre vold på sammenhængene. Imidlertid har jeg valgt, for klarhedens og fremstillingens skyld, at organisere resten af denne gennemgang omkring tre hovedemner eller-tilgange.

Praksis som formidler

Konstitueringen af et begrebsligt rum mellem det sociale og et kulturelle har i stor udstrækning fundet sted gennem forskellige former for teoretisering af social praksis. De forfattere, der har beskæftiget sig med dette, har gjort det med udgangspunkt i en række forskellige kilder. Et fælles eller overlappende træk har imidlertid været en opfattelse af subjektivitet og mening som overvejende skabt gennem *praksis*. 'Subjektets' forståelse af verden udvikles gennem levede erfaringer og dialogiske handlinger, sammenkædet af intersubjektive dispositioner og forståelser som de på en gang trækker på og bidrager til. Kultur—forstået som løbende produceret og reproduceret fortolkningsrammer hvorudfra socialt liv udfoldes—er en dynamisk dimension af social praksis. Mening og signifikans skabes i og gennem praksis og er løbende genstand for konflikt og genforhandling i hverdagslivet.

En gruppe af arbejder med udgangspunkt i en sådan forståelsesramme har drejet sig om relationen mellem arbejde, identitet og social forandring. Mange af disse tog oprindeligt udgangspunkt i teorier om en sammenhængende identitet eller 'livsform' konstitueret i en dialektisk sammenhæng mellem arbejdet og de subjektive fortolkningsrammer; forskellige former for arbejde og produktionsforhold antoges at konstituere forskellige kulturelle identiteter og, når disse en gang var skabt, ville deres inertie (som en form for habitus) skabe en ramme for fremtidige muligheder og beredskab for handling. Analyser med udgangspunkt i sådanne forståelsesrammer er foretaget inden for meget forskellige kontekster. Et eksempel er studier af, hvordan arbejdsevner og menneskelige egenskaber udviklet inden for fiskeri, landbrug og omsorgsarbejde i nordatlantiske lokalsamfund giver ophav til specifikke kulturelle former og lokale bosætningsmønstre

(Bærenholdt 1991); et andet analyserer variationen i det kulturelle beredskab for at indoptage nye teknologier og produktionskoncepter i metalindustrien i danske og svenske firmaer/lokalsamfund (Sørensen og Vogelius 1991); og endnu et udforsker kulturelle forudsætninger for kollektiv handling i minesamfund i Ghana (Buciek 1995). Senere (modificerede) versioner undersøger post-kommunistiske transformationsprocesser i Østeuropa og demonstrerer, hvordan den industrielle transformations 'sti-afhængighed' formes gennem de måder hvorpå mening og identitet formidles og genforhandles mellem transformationsprocessernes aktører (Haldrup 1999, 2001; Nielsen 1998, 2001).

Fælles for disse arbejder er at de på forskellig måde har ladet sig inspirere af tysk kritisk teori: Inspirationerne kommer for eksempel fra Negt og Kluges tekster om arbejdets historie, fra Habermas' kommunikative livsverdensbegreb og fra Elias' ideer om habitus og sociale konfigurationer. Det er også muligt at argumentere for, at endnu et 'mellemrum' er på spil i disse studier—nemlig mellemrummet eller forbindelsen mellem kultur og økonomi (se også Bærenholdt and Haldrup 2003). Denne sammenhæng forfølges yderligere i et omfattende tvær-nationalt projekt om sociale og politiske 'mestringsstrategier' i nordatlantiske lokalsamfund. I et teoretisk/empirisk samspil analyseres disse socio-rumlige praksisser som kollektive refleksive reaktioner på social forandring; som en løbende kombination mellem teknisk/økonomisk innovation, dannelse af sociale netværk og skabelse af kulturel identitet (Bærenholdt and Aasæther 1998, 2001, 2002).

En anden forskningslinje inden for denne gruppe beskæftiger sig mere specifikt med at udvikle en teoretisk tilgang til samfunds-/social/kulturel geografi der tager sit udgangspunkt i praksis—dvs. en tilgang der

hævder at intet i den sociale verden er ontologisk forud givent for menneskelig og social praksis; ikke bevidsthed, ånd eller mening, ikke strukturer eller mekanismer, og ikke tekster, diskurser eller netværk. Tilgangens hoveddrejningspunkt er således kropsliggjorte kundskaber og deres dannelse i menneskers hverdagsliv; det er en verden af følelser, begær, fortællinger og forestillinger, og det er den mangfoldighed af møder gennem hvilke vi på en gang skaber verden og bliver skabt af den (Simonsen 1991, 1993, 2001b, 2003). Inspirationen til denne tænkning kan findes hos filosoffer som Heidegger, Merleau-Ponty, Ricoeur, de Beauvoir og den sene Wittgenstein, samt hos socialteoretikere som Lefebvre, Giddens, Bourdieu og de Certeau. Et hovedformål med dette arbejde er, ved hjælp af teorier om praksis, at overskride klassiske dualismer i filosofi og socialteori, især dikotomier mellem subjekt/objekt og bevidsthed/krop. Og vægten på den meningsfulde, intersubjektive og ikke mindst kropslige karakter af praksis bliver især anvendt til at udvikle to (indbyrdes forbundne) diskussioner; den første drejer sig om kroppe/praksissers 'kønnede' karakter med henblik på at udfordre adskillelsen af socialt og biologisk køn på en måde, der på en gang undgår essentialisering og tekstualisering af kroppen; den anden omhandler kroppens rumlighed som konstituerende for en forståelse af social rumlighed (om social rumlighed se også Simonsen 1996, 1999 og J. L. Larsen 2001).

Det genstandsfelt der primært er behandlet med dette udgangspunkt er byer og byliv, med vægt på den mangfoldighed af tidsligheder og rumligheder der er involveret i byens sociale konstruktion. Livshistorieanalyser er anvendt til at argumentere for diversiteten i bymæssige livsformer og udfordre overgeneraliserede og kønsblinde forståelser af byliv (Simonsen 1993; Simonsen and Vaiou 1996). Senere arbejder

søger at videreudvikle forståelsen af denne mangfoldighed delvis gennem udvikling af begreber om 'den kropslige by' og 'den narrative by' (Simonsen kommende) og delvis gennem ideer om byens konstruktion i en mangfoldighed af rumlige skalaer (Nielsen and Simonsen 2003).

Efterhånden er også andre rumlige praksisser blevet analyseret ved hjælp af sådanne praksisteorier. I et forsøg på at overskride problemerne ved henholdsvis fysikalistiske og repræsentationelle forståelser af landskab arbejder Hansen (2001) med et praksis-orienteret landskabsbegreb i sin analyse af variationen i landskabssyn blandt danske landmænd. Formålet er at udvikle et begreb der tager højde for folks kropslige involvering med og tilegnelse af landskabet. Andre studier anvender perspektivet til at sætte et dynamisk, konstruktivistisk og differentielt stedsbegreb i spil. Eksempler kan være fragmenterede stedskonstruktioner i østeuropæiske, post-kommunistiske lokaliteter (Haldrup 2001), eller kontrastering af indefra og udefra forståelser af sted i en dansk forstadskommune (Mazanti 2002). Fælles for disse studier er en vægt på rumlige praksissers diverse og uafsluttede karakter. Det samme er tilfældet i studier af mobile praksisser. Agergaard (1998, 2001) argumenterer for en praksis-orienteret tilgang til migration for at kunne opfange de komplekse sammenhænge mellem migration, etablering og konsolidering på et nyt sted. Hendes feltarbejde fra Nepal lægger vægt på betydningen af en aktiv konstruktion af migrationsnetværk og af den sociale og kulturelle kapital migranter har mulighed for at investere i en sådan konstruktionsproces. Og endelig skitserer Bærenholdt (2001) og Juul (2001) i forskellige kontekster, hvordan territorialitets- og mobilitets-praksisser virker som forskellige, men komplekse, rumlige magtstrategier i lokal social udvikling.

Omkring velfærdstaten

Parallelt med de andre skandinaviske lande er dele af den sociale og kulturelle geografi i Danmark stærkt optaget af velfærdsstaten. Relationen er dobbelt; den giver anledning til udforskning af velfærdsstatens rolle i forskellige aspekter af den sociale udvikling, og den resulterer i forskningsresultaternes mere eller mindre direkte inddragelse i velfærdspolitik og planlægning. Hovedemnet i denne gruppe af arbejder er social differentiering/polarisering, og de involverede forfattere forholder typisk dette emne til to bredere teoretiske/empiriske diskussioner. Den første af disse er om globalisering. Man erkender sammenhænge mellem på den ene side megatendenser eller globaliseringsprocesser og på den anden side økonomisk omstrukturering og social stratifikation på specifikke lokaliteter. Men samtidig lægges der vægt på at globaliseringens indflydelse på eksklusion og fragmentering afhænger af en række specifikke forhold som lokal økonomisk struktur, statens rolle og lokale gruppers evne til at mestre de ændrede forhold. Den anden overordnede diskussion drejer sig om velfærdsregimer. Med udgangspunkt i Esping-Andersens (1990) identifikation af tre typer af velfærdsregimer med basis i forskelle i rettigheder til velfærdsydelser og i disse ydelsers 'afvaregørelse' koncentrerer interessen sig især om den socialdemokratiske eller skandinaviske velfærdsmodel og dens indflydelse på social polarisering.

To former for differentiering behandles inden for denne ramme. Den første drejer sig om boliger og udvikler det klassiske by- og socialgeografiske tema om segregation (Andersen 1998; Andersen, Andersen and Ærø 2000; Andersen and van Kempen 2001). Omfattende empiriske studier af social polarisering og segregation, ofte udført i samarbejde med forskere fra andre skandinaviske og europæiske lande,

fortolkes i skæringsfeltet mellem overordnede og lokale forklaringer. Især udforskes velfærdsstatens rolle i denne proces, hvilket leder til belysning af det paradoks, at den skandinaviske boligpolitik stolt—den omfattende udvikling af socialt boligbyggeri—er endt med at blive en medvirkende faktor i nye 'ghettoiserings' processer (Andersen and Clark 2003).

Boliger er også genstandsfeltet i arbejder i en helt anden kontekst, nemlig analyser af bæredygtig urbanisering i den tredje verden. Baseret på feltarbejde i Colombia og Ghana udforskes socio-økonomiske og miljømæssige konsekvenser af byvækst og deraf følgende problemer med forsyning med boliger til bymæssigt fattige (e.g. Gough 1999, Gough and Yankson 2001).

Den anden form for differentiering der undersøges med udgangspunkt i velfærdstaten forekommer inden for arbejdsmarkedet (Hansen 2003; Hansen and Jensen-Butler 1996). Også her fokuseres der på sammenhængen mellem velfærdstatsregimer og social polarisering. Hansen argumenterer for en analysemodel omkring social velfærd og polarisering som, foruden beskæftigelse og regulering af arbejdsforhold, involverer regulering af velfærdsydelse, familie og familieideologi og regulering af civile rettigheder og (køns- og etnicitets-) ligestilling. Han argumenterer for at alle disse institutioner producerer polariseringsakser der samvirker i forskellige socio-rumlige artikulationer som ender op med at producere en kompleks regional social geografi.

Geografiske repræsentationer

Arbejdet med geografiske repræsentationer (i hvert fald i en manifest form) er kommet relativt sent på banen i dansk social og kulturel geografi, måske fordi det dominerende kul-

turbegreb har været mere antropologisk end tekstuel i karakter. I de senere år har det imidlertid gradvis vundet indpas. Teoretisk tager det delvis afsæt fra Foucault, men endnu mere fra senere udviklinger som 'kritisk diskursanalyse' (se fx Chouliaraki and Fairclough 1999). For nogle forfattere er denne tænkning kommet ind som et partielt perspektiv; for eksempel ved afdækning af forestillinger om arbejde i forskellige europæiske kontekster (Gregson, Simonsen and Vaiou 1999), eller stigmatisering af boligområder i forstæderne (Mazanti 2002), eller konstruktion af narrativer om byen (Simonsen, kommende). For andre indtager spørgsmål om geografiske forestillinger imidlertid en mere central plads i projektet.

Stærkt influeret af postkolonial teori følger Buciek (2001a, 2001b) en ide om rejsen som et centralt element af samfundslivet. Hans formål er ikke bare den direkte analyse af rejse og mobilitet, men snarere et forsøg på at udvikle rejsen og de rejsende som basale metaforer for kulturel identitet og social liv. Projektet fremstår hovedsageligt som et historisk geografisk projekt og udforsker aktivering af binære oppositioner som hjem/ude, selv/anden, civilisation/vildskab, orden/kaos osv. i vestlig kultur, og det trækker linier frem til nutiden ved hjælp af sociale teorier der lægger vægt på betydningen af fremmede, rejse og mobilitet i den kontemporære sociale verden.

Geografiske repræsentationer er imidlertid også på spil i mere specifikke studier. Ikke overraskende er et af de områder hvor dette er tilfældet i turismestudier. Et eksempel er J. Larsens arbejde med turisme mobiliteter (2001). Han udforsker hvordan mobilitetsteknologier fremmer et specifikt 'turist blik', en forestilling hvor landskaber konstrueres i en mobil 'filmagtig' form. Et andet eksempel udforsker billeder af Grønland i turistbrochurer og

guidebøger og fremanalyserer både diskurser om natur og 'tomme rum' og om romantiske 'nordiske' identiteter (Bærenholdt 2002). Endnu et sted hvor geografiske repræsentationer er i fokus er i et projekt om massemedier og deres rolle i konstruktionen af (nye) regioner (Stöber 2001). Det empiriske objekt er dannelsen af den dansk-svenske (tvær)grænseregion—Øresundsregionen—og den rolle visuelle og skrevne massemedier spiller i denne imaginære konstruktionsproces.

Afsluttende bemærkninger

I denne rapport har jeg forsøgt at konstruere en fortælling om social og kulturel geografi i Danmark der positionerer den ved hjælp af en række af 'mellemlum' eller sammenkædninger. Dette relaterer sig på en måde til en større fortælling som antager at Danmarks fysiske og kulturelle position, lokaliseret mellem angloamerikanske, nordiske og kontinentale europæiske rum, korresponderer med en tilsvarende intellektuel position. Uden at forsøge at overbelaste argumentet mener jeg også at flere danske akademiske historier tendentielt støtter en sådan antagelse. Små, relativt åbne akademiske miljøer har opsuget inspiration fra forskellige og skiftende steder, men også genindlejret dem i interaktion med 'lokale' kundskaber og samfundsmæssige diskurser. På den måde synes både geografi og andre samfunds- og humanvidenskaber i Danmark at forbinde ret forskellige impulser. Som det fremgår af det ovenstående, har denne sammenkædning en praktisk såvel som en intellektuel side; meget af det beskrevne arbejde er udført i samarbejde med kolleger fra både nordiske og andre europæiske lande.

References

Agergaard, J. (1998) Unsettled settlement—a study of the process of migration from Lamjung District and settle-

- ment in Chitwan District, Nepal, PhD dissertation, Department of Geography, University of Copenhagen.
- Agergaard, J. (2001) Folk i bevægelse—ansatser til en (praksis)tilgang inden for udviklings- og migrationsstudier, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 207–239.
- Andersen, H.S., Andersen, H.T. and Ærø, T. (2000) Social polarisation in a segmented housing market, *Geografisk Tidsskrift* 100: 71–83.
- Andersen, H.T. (1998) Social change and segregation in Copenhagen, *Geojournal* 46: 7–16.
- Andersen, H.T. and Clark, E. (2003) Does welfare matter? Ghettoisation in the welfare state, in Simonsen, K. and Öhman, J. (eds) *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography*. London: Ashgate (forthcoming).
- Andersen, H.T. and van Kempen, R. (eds) (2001) Introduction, in *Governing European Cities. Social Fragmentation, Social Exclusion and Urban Governance*. London: Ashgate, pp. 1–18.
- Berg, L.D. and Kearns, R.A. (1998) Guest editorial: America unlimited, *Environment and Planning D: Society and Space* 16: 128–132.
- Buciek, K. (1995) *Arbejde er guld værd—er gullet arbejdet værd?*, Forskningsrapport nr. 109, Department of Geography, Roskilde University.
- Buciek, K. (2001a) Crossing borders as a way of life—vagabonds and gypsies in contemporary social theory, in Bucken-Knapp, G. and Schack, M. (eds) *Borders Matter: Transboundary Regions in Contemporary Europe*. Åbenrå: Danish Institute of Border Region Studies.
- Buciek, K. (2001b) Stedets og rejsens ambivalens, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 173–207.
- Bærenholdt, J.O. (1991) *Bygdeliv*, Forskningsrapport nr. 78, Department of Geography, Roskilde University.
- Bærenholdt, J.O. (2001) Territorialitet, mobilitet og mestringsstrategier, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 141–173.
- Bærenholdt, J.O. (2002) Greenland on the margin of the Nordic—tourist and educational geographies of Greenland, *Nordisk Samhällsgeografisk Tidsskrift* 34: 31–51.
- Bærenholdt, J.O. and Aarsæther, N. (1998) (eds) *Coping Strategies in the North. Local Practices in the Context of Global Restructuring*. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
- Bærenholdt, J.O. and Aarsæther, N. (2001) Coping strategies in practice, in Aarsæther, N. and Bærenholdt, J.O. (eds) *The Reflexive North*. Copenhagen: Nordic Council of Ministers, pp. 259–273.

- Bærenholdt, J.O. and Aarsæther, N. (2002) Coping strategies, social capital and space, *European Urban and Regional Studies* 9: 151–165.
- Bærenholdt, J.O. and Haldrup, M. (2003) Economy–culture relations and the geographies of regional development, in Simonsen, K. and Ohman, J. (eds) *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography*. London: Ashgate (forthcoming).
- Chouliaraki, L. and Fairclough, N. (1999) *Discourse in Late Modernity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Esping-Andersen, G. (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Gough, K.V. (1999) Affording a home: strategies adopted in low-income settlements in urban Colombia, in Jones, G. and Datta, K. (eds) *Housing and Finance in Developing Countries*. London: Routledge, pp. 119–135.
- Gough, K.V. and Yankson, P.W.K. (2001) The role of civil society in urban management in Accra, in Tostensen, A., Tvedten, I. and Vaa, M. (eds) *Associational Life in African Cities: Popular Responses to the Urban Crisis*. Uppsala: Nordic Africa Institute, pp. 127–143.
- Gregory, D. (1994) *Geographical Imaginations*. Cambridge, MA and Oxford: Blackwell.
- Gregson, N., Simonsen, K. and Vaiou, D. (1999) The meaning of work: some arguments for the importance of culture in the formulation of work in Europe, *European Urban and Regional Studies* 6: 197–215.
- Gregson, N., Simonsen, K. and Vaiou, D. Writing (across) Europe: on writing spaces and writing practices, *European Urban and Regional Studies* (forthcoming).
- Haldrup, M. (1999) Postsocialistiske understrømme—Arbejdere, teknokrater og habitusforandringer i post-socialismens Slovakiet, PhD dissertation, Department of Geography, Roskilde University.
- Haldrup, M. (2001) Postkommunismens fragmenterede steder, i Simonsen, K. (ed) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 49–79.
- Hansen, F. (2003) Welfare states and social polarisation?, in Simonsen, K. and Öhman, J. (eds) *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography*. London: Ashgate (forthcoming).
- Hansen, F. and Jensen-Butler, C. (1996) Economic crisis and the regional and local effects of the welfare state: the case of Denmark, *Regional Studies* 30(2): 173–193.
- Hansen, T. (2001) Om landskab—fra traditional landskabsgografi til socialgeografi, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 113–141.
- Juul, K. (2001) Orden og Uorden—decentralisering, lokalforvaltning og stedstilknytning blandt hyrder og bureaukrater i det nordlige Senegal, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 239–267.
- Larsen, J. (2001) Tourism mobilities and the travel glance: experiences of being on the move, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 1(1): 80–98.
- Larsen, J.L. (2001) Rummets dialektik—Lefebvres dialektisering af rummet, *Nordisk Samhøllsgeografisk Tidsskrift* 32: 3–27.
- Mazanti, B. (2002) Fortællinger fra et sted. Fordomme om belastede boligområder, PhD dissertation, Department of Geography, University of Copenhagen and Danish Institute for Building and Urban Research.
- Minca, C. (2000) Guest editorial: Venetian geographical praxis, *Environment and Planning D: Society and Space* 18: 3–6.
- Nielsen, E.H. (1998) Transformation mellem brud og kontinuitet, PhD dissertation, Department of Geography and International Development Studies, Roskilde University.
- Nielsen, E.H. (2001) Social praksis og transformation—en kontekstuel tilgang til analyser af social forandring, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 79–113.
- Nielsen, E.H. and Simonsen, K. (2003) Scaling from ‘below’: practices, strategies and urban spaces, *European Planning Studies* (forthcoming).
- Olwig, K.R. (1984) *Nature’s Ideological Landscape: A Literary and Geographic Perspective on its Development and Preservation on Denmark’s Jutland Heath*. London: George Allen & Unwin.
- Simonsen, K. (1976) *Segregationsprocessen i mindre danske købstæder*, Bygeografisk laboratorium, Københavns Universitets Geografiske Institut, Rapport 5.
- Simonsen, K. (1985) Konsumtion, reproduktion og den rumlige dimension, in Tonboe, J.C. (ed.) *Farvel til byen?* Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, pp. 109–128.
- Simonsen, K. (1990) Urban division of space—a gender category! The Danish case, *Scandinavian Housing and Planning Research* 7: 143–153.
- Simonsen, K. (1991) Towards an understanding of the contextuality of mode of life, *Environment and Planning D: Society and Space* 9: 417–431.
- Simonsen, K. (1993) *Byteori og hverdagspraksis*. København: Akademisk Forlag.
- Simonsen, K. (1996) What kind of space in what kind of social theory, *Progress in Human Geography* 20, 494–512.
- Simonsen, K. (1999) Rum som social kategori, *Grus* 58: 5–22.
- Simonsen, K. (ed.) (2001a) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag.
- Simonsen, K. (2001b) Rum, sted, krop og køn—dimen-

- sioner af en geografi om social praksis, in Simonsen, K. (ed.) *Praksis, rum og mobilitet*. København: Roskilde Universitetsforlag, pp. 17–49.
- Simonsen, K. (2003) The embodied city—from bodily practice to urban life, in Simonsen, K. and Öhman, J. (eds) *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography*. London: Ashgate (forthcoming).
- Simonsen, K. Temporality, spatiality and the construction of the city, in Bærenholdt, J.O. and Simonsen, K. (eds) *Space Odysseys. Spatiality and Social Relations in the 21st Century* (forthcoming).
- Simonsen, K. and Vaiou, D. (1996) Women's lives and the making of the city—experiences from the 'North' and 'South' of Europe, *International Journal of Urban and Regional Research* 20: 446–465.
- Sørensen, O.B. and Vogelius, P. (1991) Arbejdets transformation og livsformers forandring, Bd 1–3, PhD dissertation, Department of Geography, University of Copenhagen.
- Stöber, B. (2001) Mediernes evne til at bryde og skabe grænser I: Ramírez, José (ed) *Att Jorska om gränser*. Nordregio Report 2001: 3. Stockholm, pp. 171–191.

